
POROČILA O KONFERENCAH REPORTS

TURIZEM IN FESTIVALI KOT TRANSNACIONALNO IZKUSTVO (INNSBRUCK, 5.-7. 5. 2004)

Center za turizem in kulturne spremembe sheffieldske univerze in Inštitut za evropsko etnologijo in folkloristiko innsbruške univerze sta med 5. in 7. majem 2004 v Innsbrucku organizirala 3. konferenco *Journeys of Expression* z naslovom *Turizem in festivali kot transnacionalno izkustvo*. Na njem je sodelovalo okrog 40 referentov, od podiplomskih študentov do doktorjev znanosti – antropologov, etnologov, sociologov, zgodovinarjev, geografov, ekonomistov, medijskih strokovnjakov itd.

Organizatorji so v povabilu na konferenco zapisali, da ljudje že vsaj od leta 12.000 pr. n. št. ustvarjajo simbolne modele za razlago svojega obstoja in odnosov do sveta. Te modele navadno izražamo in posredujemo v različnih oblikah pripovedovanja, estetske produkcije in prazničnem uprizarjanju legend in mitov. Od začetka 19. stoletja so družboslovce in filozofe zanimale povezave med temi prazničnimi oblikami poetike, estetike in umetnosti na eni strani ter socialno organizacijo skupin in družb na drugi strani. Take oblike in prakse so bile dolgo tudi žarišče zanimanja turistov: popotniki so v različnih časih in krajih iskali in še vedno iščejo izkušnje, pripovedi in medkulturno sodelovanje, ki osmišljajo osebne in kolektivne svetove.

V tem kontekstu so si organizatorji zamislili tudi cilje konference. Na njej naj bi udeleženci predstavili študije primerov in razpravljali o teoretičnih prijemih za obravnavo razmerij med turizmom in festivali v sodobnem svetu (svetovih) in v transnacionalnem kontekstu. Med drugim naj bi se posvečali vprašanjem: Zakaj turisti obiskujejo festivale? Kako v njih sodelujejo? Kaj turisti na teh festivalih doživijo in občutijo in skoz kakšne oblike simbolnih ali semiotičnih okvirov osmišljajo te izkušnje? Ali festivali postajajo sečišče transnacionalnih družbenih sistemov, ki povezujejo različne ravni družabnosti v »globalni vasi«? Kakšen je pomen v festivale vpletenih ekonomskih in simbolnih menjalnih procesov? Kako so tuji turisti »udomačeni«? Ali obstajajo metanaracije ter kakšni sta njihova ideološka podlaga in njihova podoba sveta?

V okviru teh vprašanj naj bi udeleženci obravnavali turizem in festivale kot transnacionalne družbene fenomene; povezave med turizmom, festivali in simbolno ekonomijo v globalni skupnosti; gostoljubnost, sodelovanje in transnacionalno izmenjavo; »kulturne« festivale kot mednarodne institucije, utopije in doktrine; uprizarjanje simbolne kontinuitete družbenega prostora, časa in kozmosa; festivale med izražanjem moči in komunikacijo izkušenj; turizem kot globalno geografsko razširitev ritualnega procesa; dediščino, kulturo in naravo kot svete prostore; izziv internacionalizacije kulturnih vrednot in organizacijskih vzorcev; udomačevanje tujca.

V duhu teme konference so udeleženci obravnavali najrazličnejše festivale v različnih delih sveta. Raznovrstnost obravnavanih prireditev je pokazala svetovno razširjenost turizma in potrdila, da so festivali resnično transnacionalno izkustvo. Teoretične koncepte so referenti razlagali prek študij primerov – ladaškega festivala v Indiji, beneškega filmskega festivala Mostra d'Arte

Cinematographica na otoku Lido, sydneyskega Festivala azijske glasbe in plesa, gledališkega festivala v Avignonu in filmskega festivala v Cannesu, angleških umetniških festivalov, tajskega raverskega festivala Full Moon Party, glasbenega festivala v Beyreuthu, zanzibarskega filmskega festivala, nacionalnega umetniškega festivala Klein Karoo v južnoafriškem Oudtshoornu, slovenskih kmečkih ohceti – ljubljanske in kraške, Danskih dnevov v Solvangu, zimskih festivalov na Finskem, argentinskega festivala Pachamama, havajskih festivalov Aloha, zgodovinskega športnega festivala v Derbyshiru, etnofuturističnih festivalov v Udmurtiji, hrvaških festivalov, podeželskih festivalov v Srednjih Pirenejih, prireditve v Helsinkih, festivala Eisteddfod v Walesu, festivala himalajskih bogov v Indiji, karibskih karnevalov, festivalov na Velikonočnem otočju, Svetovnega festivala mladine in študentov v vzhodnem Berlinu in istanbulskega festivalov.

Če povzamemo vsebino referatov na konferenci, so navedena vprašanja udeleženci tematizirali v desetih sklopih: 1. turizem, slavje in liminalnost; 2. tranzicije, kriza družbenega življenja in simbolna kontinuiteta; 3. središča »tam zunaj« – transformacije raja?; 4. udeležba na festivalih »drugih« – družbena praksa in socialni sistemi; 5. transnacionalna komunikacija in izmenjava; 6. posredniki, objekti in kategorije komunikacije; 7. kulturni festivali kot mednarodne institucije?; 8. oblike in strategije turističnega gostoljubja: kuhanje, použivanje in prebavljanje tujca – turista? Ker so predavanja potekala vzporedno v dveh seminarjih, žal ni bilo mogoče slediti vsem.

V razpravi ob koncu konference se je pokazalo, da je nujna ustrezna definicija konceptov in kategorij ter da je treba teoretske in konceptualne konstrukte raziskovalcev jasno ločiti od tistih, ki jih imajo oz. uporabljajo turisti – udeleženci festivalov. Večina referentov je obravnavala podobne teme in pri tem uporabljala iste koncepte (npr. tradicija, identiteta, avtentičnost, liminalnost, kultura, gost/gostitelj, turist, lokalno/globalno). Obravnave teh konceptov v specifičnih kontekstih pa so spodbudile razmislek o njihovem pomenu in pripomogle k poglobljeni avtorefleksiji udeležencev. Pokazalo se je, da se raziskovalci turističnih pojavov po vsem svetu pri svojem delu spoprijemajo s podobnimi problemi. Udeleženci so se strinjali, da se je treba izogibati pretiranemu posploševanju in poenostavljanju ter da se morajo raziskovalci kljub akademskemu, teoretičnemu pogledu na festivale zavedati vprašanj, s katerimi se v praksi srečujejo organizatorji in sodelavci takšnih prireditev.

Kakor so opozorili organizatorji konference, je bistveno tudi to, da raziskovalci javnost seznanjajo s svojimi raziskavami in tako opozarjajo na pomen festivalov v vseh družbah in kulturah. Z organizacijo konference in izdajo zgoščenke z referati so ta cilj prav gotovo dosegli.

Saša Poljak Istenič